

Available online at <http://dergipark.gov.tr/iujad>
Inonu University Journal of Art and Design
Faculty Homepage: <http://www.inonu.edu.tr/tr/gsf>

Kentsel Mekânda Sokak Sanatı Olarak Duvar Resimlerinin İşlevi – Korona Kahramanları Mural Yarışması Örneği

The Function of Mural as a Street Art in Urban Spaces - The Case of Corona Heroes Mural Competition

İlkin Gizem GÖZÜM^a, Ahu DALGAKIRAN ERDOĞAN^{b,*}

^aY.Mimar, İzmir, Türkiye

^bDr.Öğr.Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir, Türkiye

Article history: Received 30.04.2021 / Accepted 17.06.2021

ÖZET ABSTRACT

Tüm dünyayı etkisi altına alan korona virüsü ve beraberinde gelen pandemi süreci, yaşamın tüm alanlarında etkisini göstermiş ve günümüzün en önemli konusu haline gelmiştir. Virüsten korunma önlemleri bedenlerimizi diğer insanlardan uzak tutmayı gerektirmiş, bu durum bireyin kentsel mekandaki davranışlarının değişmesine neden olmuştur. Pandemi ile yaşamımıza giren 'yeni normal' ve 'mesafeli birliktelik' kavramları, insanların kamusal alanlardaki sosyal karşılaşmalardan çekinir hale gelmesine ve daha fazla izole olmasına neden olmuştur. Oysa kentsel dış mekânlar toplumsal yaşamın gerçekleştiği, sosyal karşılaşmalar yoluyla toplumun bireylerinin birbirleri ile temas ettiği alanlardır. Pandemi sürecinde adeta uzak durulması gereken bir yer haline dönüşen kamusal alanın yeniden kentli bireylerin odağı haline gelebilmesinde sanatın birleştirici gücü önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu kapsamda günümüzde artık küresel bir sanat akımı olarak kabul gören sokak sanatı ya da kent sanatının bir parçası olan *anitsal duvar resimlerinin* kamusal farkındalığı arttıran gücü kent yönetimlerinin de dikkatini çekmiş ve giderek artan oranda kentlerde yer seçmeye başlamışlardır. Duvar resimleri anlamına gelen murallar, şehir manzarasının bir parçası olarak çoğu dezavantajlı mahallelerde bulunan binlerce insana sanat getirmekte ve umudu yenileyebilme imkanı sunmaktadır. Ülkemizin üçüncü büyük kenti olan İzmir'in deneyimi de bu yönde olmuştur. Bu çalışma, Korona Kahramanları Mural Yarışması'ndan yola çıkarak, kentsel çevrede kamusal sanatın çok boyutlu etkileri olduğunu ortaya koymakta ve kamusal sanatın şehrin yaşanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamadaki önemini göstermeyi amaçlamaktadır. Kentsel çevre bağlamında muralların işlevsel ve sanatsal yönlerini gerçekten anlamak için kamusal sanat ve murallar üzerine daha fazla eleştirel çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Alan, Kamusal Sanat, Mural, İzmir, Covid-19

The new type of corona virus and the accompanying pandemic process, which has affected the whole world in a short time, have shown its effect in all areas of life and have become the most important issue of today. Virus protection measures are required to keep other people away from our bodies. This situation has caused people to change their behavior in urban space. The concepts of "new normal" and "distant togetherness" that came into our lives with the pandemic caused people to become afraid of social encounters in public spaces and to be more isolated. However, urban outdoor spaces are areas where social life takes place, where members of society come into contact with each other through social encounters. The public space, which has become a place to be avoided during the pandemic process we are going through, offers an important opportunity for the unifying power of art to become the focus of people again. In this context, the power of monumental wall paintings, which is now accepted as a global art movement as a part of urban art or street art "increasing public awareness" has also attracted the attention of city administrations and they have started to choose places in cities increasingly. Murals, which mean wall paintings, bring art to thousands of people, many of whom live in disadvantaged neighborhoods, as part of the urban landscape and offer the opportunity to renew hope. The experience of İzmir, the third largest city of Turkey, has also been in this direction. This study, based on the Corona Heroes Mural Competition organized by the İzmir Metropolitan Municipality, reveals that public art has multidimensional effects in the urban environment and aims to show the perceived benefits of murals in physical, social or cultural areas, and that public art is very important in ensuring the livability and sustainability of the city. More critical work on public art and murals is needed to truly understand the functional and artistic aspects of murals in the context of the urban environment. In this sense, it is thought that the research will contribute to the literature. Questionnaire method is used in the research.

Keywords: Public Space, Public Art, Mural, İzmir, Covid-19

1. Giriş

Covid-19 virüsü herkesi ve yaşamın tüm alanlarını az ya da çok etkilemiştir. Virüsü önleme girişimleri bedenlerimizi diğer insanlardan uzak tutmayı içerdiğinden günlük faaliyetlerimiz değişmek zorunda kalmış (Adami ve diğerleri, 2020) insanlar kamusal alanlardaki sosyal karşılaşmalardan çekinir hale gelmiş ve daha fazla izole olma yoluna gitmişlerdir. Dolayısıyla sosyal karşılaşmaların gerçekleştiği mekânlar olarak kentsel açık alanlar ve kamusal alanlar

* Corresponding author.

günümüz çalışmalarının temel konularından biri haline gelmiştir. En önemli işlevi topluluğu organize etmek olan kentsel açık alanlar söz konusu olduğunda bu işleviyle kamusal alanı tartışmayı gerektirmektedir.

Pandemi sürecinde adeta uzak durulması gereken bir yer haline dönüşen kamusal alan, herhangi bir hükümet mülkiyetinden ayrı olarak, tüm insanlar tarafından ortak kullanım alanını tanımlayan bir kavramdır ve doğrudan toplumla ilişki içindedir. Habermas'a (1998) göre kamusal alan iletişim ile ilişkilidir ve söylemlerin özgürce yer aldığı bir çözüm alanı gerektirmektedir. Nitekim Tanju (2007) da, kamusal alanın her türlü insan etkinliği ve ürünüyle ilgili olduğunun altını çizmiştir. Bir kamusal alanda bireyler, herkesi ilgilendiren ortak bir çözüm etrafında birleşebilirler ve bu durum Tanju'nun tanımladığı biçimiyle kamusal alanın, diğer insanlarla birlikte olma fırsatıyla bireylerin kişisel özgürlüğünü anlamlandırdığını ifade etmesi ile de teyit edilir.

Kamusal alan, toplulukla ilişkili anlamsal özelliği nedeniyle bir tasarımcı tarafından nihai olarak tasarlanamaz, bu nedenle kamusal alan dönüşüm ve değişimi içerir. Dolayısıyla kamusal alan terimi, disiplinler arası bir kavramdır. Kamusal alanın niteliği, kimlik yaratmadaki etkisi, kamusal alanı zenginleştiren niteliklerin en başında kent mobilyaları gelmektedir. Mekânın fiziksel elemanları olan kent mobilyaları (Şişman ve Gültürk, 2016), kentsel yaşamı daha zevkli ve anlamlı kılmaya, kentsel konfor ve kentsel estetik yaratmaya olanak verir (Yücel, 2006) ve sosyal etkileşimi sağlarlar (Şişman ve Gültürk, 2016). Kent mobilyalarının yokluğu kamusal alanları başarısız kılan etkenlerden biridir (Erdönmez ve Çelik, 2016). Bireylerin sosyal, kültürel, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayan kamusal alanlar ve bu alanda yer seçen kent mobilyaları toplumsal yaşamda çok önemli bir yere sahiptir. Zira kamusal alanlar ve kent mobilyalarının nitelikleri ve organizasyonları kent alanlarının karakter ve hayat kazanmasında çok önemli rolü bulunmaktadır (Yücel, 2006). Bu bağlamda kamusal alana kimlik katan bir unsur olarak kamusal sanat kavramı ön plana çıkmaktadır.

Kamusal sanat, müze ve galeriler gibi geleneksel ortamlar dışında açıkça erişilebilir yerler için, toplumsal ve bağlamsal sanat uygulamaları da dâhil olmak üzere kalıcı veya geçici sanat eserlerini işaret eden bir terimdir (Kwon, 2004). Kamusal sanatı diğer sanat türlerinden ayıran en önemli etmen, kamusal sanatın toplumla iletişiminin diğer sanat türlerinden daha hızlı olması ve daha fazla kişiye ulaşabilmesidir. Kamusal sanatın, diğer sanat türleri gibi bir mesajı veya anlatmak istediği bir kaygısı olduğu düşünülürse topluma hızlı şekilde ulaşması önem kazanmaktadır (Çil, 2010). Kamusal sanat resmi veya gayri resmi, yasal ya da yasadışı olabilmektedir (Remesar, 2003). Hein'e göre (1996) hiçbir sanat "özel" olmamakla birlikte, sadece dünyaya açık olması ve erişilebilir olması nedeniyle "kamusal" hale de gelmemektedir. Bu bağlamda kamusal sanat toplumsal sorunları gündeme getirmelidir. Baca'ya (1995) göre ise kamusal sanat genellikle geliştiricileri destekleyici bir rol oynamaktadır. Rendell (2000), özellikle toplumsal sanata karşı olarak, kamusal alanda bir sanat eserinin yaratılmasının, tamamen öznal, kişisel ve dolayısıyla özel bir faaliyeti gerektirdiğini savunmaktadır. Kamusal olarak sunulan reklamlar, grafitiler, cephe süsleri, murallar ve heykeller (Şekil 1, 2, 3, 4 ve 5) kamusal sanata örnek verilebilir. Kamusal sanat kavramı üç paradigmaya ayrılabilir (Kwon, 2001).

1. **Halka açık yerlerde sanat olarak "kamusal sanat"**: Kamusal alanları süslemek veya zenginleştirmek için yapılan heykel, duvar resmi gibi sanatsal çalışmalar.
2. **Kamusal alanlar olarak "kamusal sanat"**: Daha az nesne odaklı ve daha fazla alan bilincine sahip kamusal sanat türüdür. Örneğin parklar, plazalar, binalar, mahalleler gibi kentsel tasarım çalışmaları.
3. **Kamu yararına sanat olarak "kamusal sanat"**: Marjinal sosyal gruplarla işbirliğini içeren ve sosyal konulara odaklanan sanat çalışmalarıdır. Örneğin: şehirli gençler, AIDS hastaları, mahkûmlar ve politik olarak bilinçli topluluk olaylarına yönelik sanatsal çalışmalar.

Şekil 1, 2 ve 3. Güney Kore’de heykel örnekleri (İ.G. Gözüm Arşivi, 2015).

Şekil 4 ve 5. Güney Kore’de duvar resmi örnekleri (İ.G. Gözüm Arşivi, 2015).

Zebracki (2012), kamusal sanatın amacını dört ana başlıkta toplamaktadır.

- **Fiziksel-estetik amaç:** Estetik kaliteyi ve mekânın çekiciliğini arttırarak bir kamusal alanın daha yoğun kullanımını teşvik etmek; yerin görsel veya estetik kalitesini yükseltmek ve bir yeri fiziksel bir referans noktasına çevirmek.
- **Ekonomik amaç:** Ekonomik aktiviteyi güçlendirmek; sanata yapılacak yatırımları çekmek ve artırmak; daha zengin görsel ortamlar yaratarak ekonomik koşulları iyileştirmek; pazarlama ve tanıtım fırsatları sunmak; kültür turizminin artırılması; sanatçılar, zanaatkarlar, üreticiler, tedarikçiler ve taşıyıcılar için istihdam yaratmak; kamu-özel ortaklıklarını teşvik etmek ve arazi değerlerini yükseltmek.
- **Sosyal amaç:** Topluluğu ve sosyal etkileşimleri güçlendirmek; topluluk ihtiyaçlarına işaret etmek; sosyal dışlanmayı ortadan kaldırmak; temel toplumsal çelişkileri ortaya koyarak ya da kentsel alanın baskın anlamlarını zayıflatarak sosyal değişimi teşvik etmek; vandalizmi azaltmak ve güvenliği arttırmak; planlama, peyzaj, mimari, tasarım ve mühendislik gibi çevreyi şekillendiren sanatçılar ve meslekler arasındaki bağlantıları teşvik etmek.
- **Kültürel-sembolik amaç:** Sembolik değer yaratmak; yerel tarih ve kimliğin farkındalığını arttırmak; ulusal kimliği teşvik etmek; yaratıcı endüstrideki diğer aktörler için yerinde uyarılar ve fikirler yaratmak; yerel ayırt ediciliğe katkıda bulunmak; sivil kimliği geliştirmek; eğitimsel ve pedagojik değerler ve yararlar yaratmak (Zebracki, 2012).

Kamusal alanın yeniden kentli bireylerin odağı haline gelebilmesinde sanatın birleştirici gücü önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu kapsamda araştırma kamusal sanat olarak günümüzde artık küresel bir sanat akımı olarak kabul gören ve giderek artan oranda kentlerde yer seçmeye başlayan murallara (duvar resimleri) odaklanmaktadır.

1.1. Kamusal Sanat Olarak Mural

Basit anlamıyla duvar resimleri anlamına gelen murallar bazen fark edilmese ve hafife alınsa da şehir manzarasının bir parçası olarak çoğu dezavantajlı mahallelerde bulunan binlerce insana sanat getirmektedir. Genellikle tasarımlarında sosyal ve politik mesajları somutlaştıran ve bunu yaparken izleyicilerini çileden çıkarma ve şaşırtma potansiyeline sahip olan murallar bazen kışkırtıcı olabilmekte, yoldan geçenleri içeriklerini ve bağlamlarını düşünmeye teşvik edebilmektedir. Duvar sanatları hareketi, kargaşa dönemlerinde yükselmekte (Greaney, 2002), toplulukların ortak deneyimlerinin somut kamusal anıtları haline gelmektedir (Baca,1995).

Mural projeleri, toplulukları hayallerini dile getirmeleri, hayal kırıklıklarını ifade etmeleri ve en önemlisi değişim stratejilerini düşünmeleri için harekete geçirir ve böylece kamu politika yapıcılarını için dikkate alınmaya değer bir hale gelir (Greaney, 2002). Kamusal sanat politikaları giderek bürokratik hale geldiğinden murallar bu politik yönünü kaybetmeye başlasa da günümüzde, çete savaşının çapraz ateşine yakalanan çocuklardan, Güney-Orta Afrika Amerikan toplumundaki gizli AIDS sorunundan ve Kore toplumundaki göç ve asimilasyon mücadelelerinden bahseden eserler ortaya çıkmaktadır. Hayat kurtarabilen ve umudu yenileyebilen anıtsal duvar resimleri yani murallar, topluluğun hafızası görevi gören anıtlar haline gelmektedir (Baca,1995). Kentsel çevre bağlamında muralların işlevsel ve sanatsal yönlerini gerçekten anlamak için kamusal sanat ve murallar üzerine daha fazla eleştirel çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır (Setiawan, 2010).

Duvar resimleri ülkemizde de giderek yaygınlaşmakta, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde mural yarışmaları düzenlenmektedir. Tüm dünyadan sanatçıların çizdiği murallar şehrin duvarlarını süslemekte ve kayıp alanları kente kazandırmaya yardımcı olmaktadır (Şekil 6). Dünyada da murallar giderek yaygınlaşmaktadır öyle ki mural kenti (mural district) ya da mural köyü (mural village) kavramları ortaya çıkmakta, bu kavramlar duvar resimlerinin oldukça fazla bulunduğu yerleşim bölgeleri için kullanılmaktadır. Bu alanlar birçok farklı duvar resimleri ile birçok ziyaretçiyi alana çekmektedir. Örneğin Güney Kore'de Ihwa ve Jaman Mural Köyleri, Vietnamda Tam Thanh Mural Köyü ve Amerika'da Mural Kenti (Mural District, CA, Fresno) (Şekil 7).

Şekil 6. Kadıköy'de otopark olarak kullanılan bölgede sağır duvara uygulanan mural çalışması (İ.G. Gözüm Arşivi, 2020).

Şekil 7. Mural Village, Fresno (CA) (URL-1, 2021).

1.2. İzmir ve Murallar

Ülkemizin üçüncü büyük kenti ve ikinci büyük limanı olan İzmir, tarihin her döneminde farklı kültür, din ve dilden insanların buluşma noktası olmuştur. Bu çok kültürlü karma yapı İzmir'in sosyokültürel ve demografik yapısına da yansımış, kentin sokakları sanatla bütünleşmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi ilk olarak 2018 yılında 150. kuruluş yıldönümü etkinlikleri için Uluslararası İzmir Duvar Resimleri Çalıştayı düzenlemiş, 23 ülkeden 92 sanatçı arasından çalıştay jürisinin belirlediği 8 sanatçının eserleri, Konak ve Alsancak'taki 8 duvara uygulanmıştır. 2019 yılında ikincisi düzenlenen Uluslararası İzmir Duvar Resimleri Çalıştayı'nda yer alan iki mural dünyanın en büyük sokak sanatı topluluğu olan Street Art Cities'in 2019 Aralık ayı seçkinde yer almıştır. Street Art Cities'de yer alan murallardan Konak Kemeraltı'ndaki Gooze-Art tarafından uygulana "Derin" adlı çalışma birinci (Şekil 8), Alsancak Çavuşoğlu Apartmanı'nda Qbic tarafından uygulanan "Yeni Dünya" adlı çalışma ise üçüncü (Şekil 9) sırada değerlendirilmiştir. 2020 yılında çalıştayın üçüncüsü düzenlenirken, çalıştay dışında da mural yarışmaları düzenlenmekte ve bu sayede kentte mural sayısı giderek artmaktadır (URL-2, 2021).

Şekil 8. Konak ilçesinde uygulana "Derin" adlı mural çalışması (URL-2, 2021).

Şekil 9. Alsancak'ta uygulanan "Yeni Dünya" adlı mural çalışması (URL-2, 2021).

2020 yılında yaşanan pandemi sürecinde ise İzmir Büyükşehir Belediyesi Korona Kahramanları Mural Yarışması'nı düzenlemiştir. Bu kapsamda araştırma kamusal sanat olarak muralların farkındalığı arttırıcı ve umudu yenileyici rolünü yeniden gündeme getiren Korona Kahramanları Mural çalışmasından yola çıkarak, kentsel çevre bağlamında muralların rolünü irdelemekte ve uygulanan çalışma sonrası yapılacak olan karşılaştırmalı çalışmalar için kaynak oluşturmayı hedeflemektedir. Araştırma kentsel çevrede kamusal sanatın çok boyutlu etkileri olduğunu ortaya koymakta ve kamusal sanat olarak duvar resimlerinin şehrin yaşanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamadaki önemini göstermeyi amaçlamaktadır.

2. Metaryal ve Yöntem

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmıştır. Anket araştırması, ortaya atılan soruları yanıtlamak ve çözmek, ihtiyaçları değerlendirmek ve hedefler belirlemek, belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını değerlendirmek, gelecekteki karşılaştırmaların yapılabileceği temelleri oluşturmak için kullanılmaktadır (Isaac ve Michael, 1995). Araştırmada İzmir'de yaşayan 18 yaş ve üzerinde, araştırmaya katılmayı kabul eden 25 katılımcıya çevrimiçi olarak uygulanan anket çalışması, 1'i açık uçlu ve 13'ü kapalı uçlu olmak üzere 14 sorudan oluşmakta oluşmaktadır. Kapalı uçlu değerlendirme sorularının, yedisi 5'li likert (doğrusal ölçek) ve sıralama (ordinal) ölçeğinde (1=kesinlikle katılmıyorum; 2=katılmıyorum; 3=ne katılıyorum/ne katılmıyorum; 4=katılıyorum; 5=kesinlikle katılıyorum) ve altısı çoktan seçmeli olarak düzenlenmiştir. Anket soruları daha önce bu konuda yapılan çalışmalar örnek alınarak hazırlanmıştır (Gharehgheshlaghi, 2019).

Araştırma kapsamında muralların kent yaşamındaki etkisi değerlendirilirken, katılımcılara kamusal sanatın farkındalığı arttırıcı ve umudu yenileyici rolünü gündeme getiren, Korona Kahramanları Mural Yarışması hakkındaki görüşleri de sorulmuştur. Yapılan anket çalışması murallar ile ilgili gelecek çalışmalara veri sağlamayı ve yarışma sonucunda uygulanan muralın kullanım sonrası değerlendirmesi için altlık hazırlamayı hedeflemektedir. Yarışma afişi şekil 10'da ve çalışmanın uygulanacağı duvarlar şekil 11'de gösterilmektedir. 9 Eylül 2020'de ilan edilen yarışmayı sanatçı Aksel Mengü kazanmıştır. Uygulama zamanı olarak belirlenen 16 Kasım-30 Aralık 2020 tarihi ise ertelenmiş ve Covid virüsü nedeniyle hayatını kaybeden 380 sağlık çalışanının isimleri ve sağlık çalışanlarını temsilen oluşturulan 3 figürün bulunduğu mural çalışması Mart 2021'de tamamlanmıştır (Şekil 12).

Şekil 10. Korona Kahramanları Mural Yarışması afişi (URL-3, 2020).

Şekil 11. İzmir Eşrefpaşa Hastanesi'nde muralın uygulanacağı duvarlar. (Duvar ölçüleri 14x6,45 m) (URL-3, 2020).

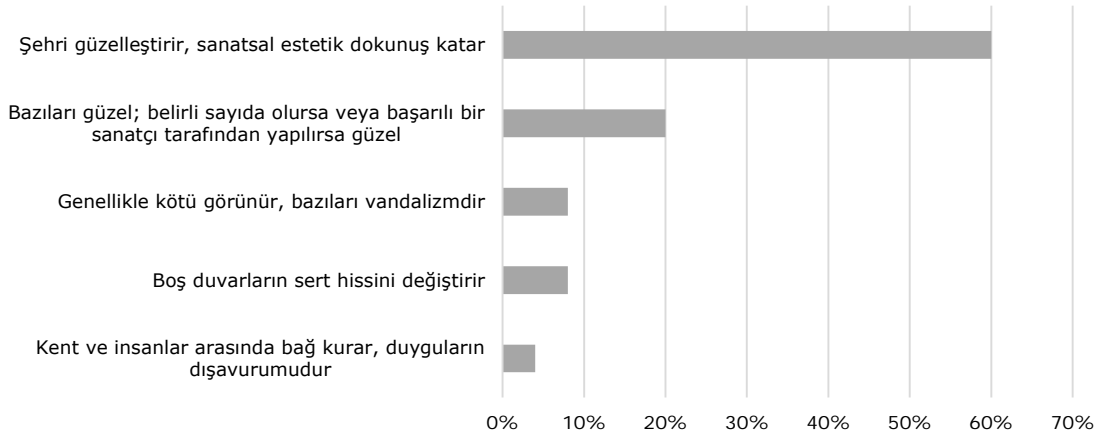

Şekil 12. Yarışma sonucu tamamlanan uygulama (URL-4, 2021).

Katılımcı Profili: Araştırmaya İzmir’de yaşamını sürdüren %72’si kadın, %28’i erkek olmak üzere 25 kişi katılmıştır. Katılımcıların %52’si 18-24, %48’i 25-29 yaş aralığındadır. Katılımcıların yaş grupları birbirine yakındır ve geniş bir dağılım göstermemektedir. Katılımcıların meslek ve bölümleri ise çok çeşitlilik göstermektedir. Bu bağlamda anlamlı bir sonuç elde etmek için, kentsel tasarım bölümüne ilişkin meslek grubundaki katılımcılar ve diğer meslek gruplarındaki katılımcılar olarak iki grupta değerlendirilmiştir. Kentsel Tasarım temelli ilişkin meslek grupları (mimar, şehir plancısı, kentsel tasarımcı, iç mimar) katılımcıların %28’ini oluştururken, diğer meslek grubundaki katılımcılar örneklemin %72’sini oluşturmaktadır.

3. Bulgular

Araştırmada öncelikle katılımcıların murallar ile ilgili genel düşünceleri sorulmuş, katılımcıların %72’si olumlu, %20’si hem olumlu hem olumsuz, %8’i ise tamamen olumsuz görüş bildirmişlerdir. Olumlu düşünen katılımcılardan %60’ı muralların güzel görüldüğünü, kente sanatsal ve estetik bir dokunuş kattığını ileri sürmüşlerdir. %8’i boş duvarların sert görünümünü ve kasvetli görüntüsünü değiştirdiğini, %4’ü ise kent ve insanlar arasında bağ kurduğunu ve duyguların dışavurumu olduğunu düşünmektedir. Hem olumlu hem olumsuz düşüncede olan (%20) katılımcılar muralların bazılarının güzel, bazılarının ise kötü görüldüğünü, başarılı bir sanatçı tarafından yapılırsa ya da belirli sayıda yapılırsa güzel olduğunu düşünmektedir. Olumsuz görüşte olan katılımcılar (%8), genellikle muralları beğenmediklerini ve bazılarını vandalizm olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 13).

Şekil 13. Katılımcıların murallar ile ilgili genel düşünceleri.

Likert (doğrusal) ölçek kullanılarak katılımcılara 7 soru yöneltilmiştir. Sorulardan 1’i kontrol sorusu işlevi görmekte ve anketin doğruluğunu göstermektedir. Katılımcıların likert ölçekli sorulara verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları tablo 1’de listelenmektedir.

Tablo 1. Likert ölçekli sorular ve ortalama değerleri.

Mural çalışmaları ile ilgili değerlendirmeler	Minimum	Ortalama	Maksimum
Güzel bir mahalle ve daha zengin bir görsel ortam yaratır.	1	4,32	5
Bir yeri daha ilginç, çekici ve daha insani kılar.	1	4,56	5
Halkın çağdaş sanatla temas halinde olmasına fırsat verir.	1	4,40	5
Sosyal eleştiri sağlar ve kamuoyu bilinci oluşturur.	1	4,20	5
Görsel rahatsızlık ve kirli alanlar yaratır.	1	1,84	5
Bireyler arasında iletişimi teşvik edebilir.	1	3,80	5
Turistleri ve ekonomik gelişmeleri cezbeder.	1	4,32	5

Daha sonra katılımcılara 6 çoktan seçmeli soru yöneltilmiştir bu soruların frekansları ve yüzdelik oranları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Çoktan seçmeli kapalı uçlu soruların frekans ve yüzde oranları.

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Evinizin duvarına veya mahallenizin duvarlarına, duvar resimleri yapılmasını ister misiniz? Evet Hayır	23 2	%92 %8
Sizce duvar resimleri bir sanat mıdır yoksa vandalizm midir? Sanattır Vandalizmdir	23 2	%92 %8
İzmir’de daha önce hiç duvar resmi gördünüz mü? Evet Hayır	25 0	%100 %0
Eşrefpaşa Hastanesine Korona Kahramanları ile ilgili duvar resmi yapılacağını daha önce duydunuz mu? Evet Hayır	23 2	%92 %8
Eşrefpaşa Hastanesine Korona Kahramanları ile ilgili duvar resmi yapılmasını ister misiniz? Evet Hayır	24 1	%96 %4
Korona ile ilgili duvar resmi yapılması sizce önemli midir? Önemlidir Önemli değildir	22 3	%88 %12

Katılımcılara evlerinin veya mahallelerinin duvarlarına, duvar resimleri yapılmasını isteyip istemedikleri ve bunun nedeni sorulmuştur. Katılımcıların %92’si mahallelerine ya da evlerinin duvarlarına mural uygulanmasını istemekte, bu sayede evlerinin ve çevrelerinin daha estetik duracağını, renklendirilen duvarların onlara mutluluk vereceğini belirtmektedir. Evlerine ve mahallelerine mural uygulanmasını istemeyen katılımcılar (%8) ise sadelikten hoşlandıklarını ve muralların görüntü kirliliği yaratabileceğini belirtmektedir.

Katılımcıların tamamı İzmir’de daha önce mural çalışması görmüş olup, %92’si muralları sanat olarak değerlendirirken, %8’i vandalizm olduğunu düşünmüştür. Katılımcıların %92’sinin Eşrefpaşa Hastanesine yapılacak olan Korona Kahramanları muralı ile ilgili bilgisi yokken %8’inin bilgisi vardır. Katılımcıların %96’sı korona kahramanları ile ilgili mural yapılmasını olumlu karşılarken %4’ü olumsuz karşılamaktadır. Olumlu karşılayan katılımcılar çalışmanın motivasyon ve destek sağlayacağını, farkındalık yaratacağını düşünmektedir. Olumsuz karşılayan katılımcılar ise korona ile ilgili herhangi bir kalıcı eser olmaması gerektiğini belirtmektedir. Katılımcıların %88’i korona ile ilgili çalışma yapılmasını önemli bulmakta, %12’si ise önemli bulmamaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Kamusal sanat olarak muralların kamusal mekânın yaşanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamadaki önemini İzmir örneği üzerinden irdelemeyi amaçlayan bu çalışmada kentte yaşayan katılımcılara anket çalışması uygulanmıştır. Yapılan anket sonucunda katılımcılar muralları olumlu değerlendirmekte, muralların güzel görüldüğünü, kente sanatsal ve estetik bir dokunuş kattığını, boş duvarların sert görünümünü ve kasvetli görüntüsünü değiştirdiğini ve insanların kentle bağ kurmasına neden olduğunu belirtilmektedir. Katılımcılar muralların, güzel bir mahalle ve daha zengin bir görsel ortam yarattığına; bir yeri daha ilginç, çekici ve daha insani kıldığına; halkın çağdaş sanatla temas halinde olmasına fırsat verdiğine; sosyal eleştiri ve kamuoyu bilinci oluşturduğuna; bireyler arasında iletişimi teşvik ettiğine; turistleri ve ekonomik gelişmeleri arttırdığına katılmaktadır. Katılımcılar mahallelerine ya da evlerinin duvarlarına mural uygulanmasını istemekte ve bu durumun onları mutlu edeceğini ve evlerine estetik bir görünüm kazandıracağını belirtmektedir. Kısaca İzmir’de kamusal sanat olarak muralların, güzel ve estetik bulunduğu, muralın uygulandığı alanın ilginç ve çekici olarak değerlendirildiği, halkın sanatla temas halinde olmasını sağladığı görülmekte, şehirdeki kayıp alanların değerlendirilmesinde muralların kullanılması olumlu bulunmaktadır.

Araştırma kamusal sanat olarak murallar ile ilgili genel değerlendirme ile kentsel çevre bağlamında muralların işlevsel ve sanatsal yönlerine dikkat çekerken, bu çalışmanın konusu

olan Korona Kahramanları Mural Yarışması ile muralların umudu yenileme ve topluluğun hafızası olma yönünü de ortaya koymaktadır. Günümüzün en önemli konusu haline gelen korona ve pandemi süreci, diğer sanat türlerine göre topluma en hızlı şekilde ulaşması ile öne çıkan kamusal sanat çalışmalarına da yansımaktadır. Araştırmada katılımcıların yarışmadan haberdar olmadıkları ancak yarışmanın uygulanmasını olumlu değerlendirdikleri görülmektedir. Yarışma, insanların morallerini düzeltmek, sağlık çalışanlarının motivasyonuna katkı sağlamak ve farkındalık yaratmak yönüyle değerli bulunmaktadır.

Kamusal sanat olarak murallar; o dönemde yaşanan önemli olaylara dikkat çekmesi, kalıcı hale gelerek gelecek dönemlerde hatırlanması ve halkın ortak duygularını yansıtması adına önemlidir. Toplumun yaşadığı bu zor dönemde yaşanan ve hissedilenlerin sanat yoluyla aktarılması, kamuoyu bilincini ve topluluk bağlarını güçlendirmek, insanların iyi hissetmesini sağlamak ve şehrin hafızasını oluşturmak açısından değerli olmaktadır. Tüm dünyanın ortak problemi olan korona salgınına karşı kahramanca mücadele edenler için sanatsal bir çalışma yapılması anlamlı olacak ve İzmir'de umudu yenileyecek gibi görünmektedir. Kentlilerin günlük yaşamda mekânsal deneyimlerini iyileştirebilecek etkin bir mekân oluşturmadaki potansiyeli ve gücü düşünüldüğünde kamusal sanat uygulamalarının kent için önemli bir nesne haline geldiği söylenebilir.

Araştırmada anket formu pandemi koşulları gereği çevrimiçi olarak uygulanmış ve kısıtlı sayıda katılımcıya ulaşabilmiştir. Bu durum araştırma bulgularında da kısıtlı veriye ulaşılmasına neden olmuştur. Bu konu ile ilgili gelecek araştırmaların daha fazla kişi sayısına uygulanması, daha kapsamlı veri elde edilmesi yönüyle önemlidir. Araştırma yapıldığında Korona Kahramanları Mural Yarışması henüz uygulanmadığından katılımcılara bu konudaki ön görüşleri sorulmuştur, bu nedenle araştırmanın Eşrefpaşa Hastanesi duvarlarına uygulanacak olan mural çalışmasının kullanım sonrası değerlendirmesinin yapılması yönündeki gelecek araştırmalara kaynak oluşturması beklenmektedir. Sadece bu mural özelinde değil, kamusal sanat uygulamaları ile ilgili yapılan araştırmalarda da belirli bir uygulama üzerinden soruların yöneltilmesi çalışmayı daha özellikli hale getirebilmektedir. Kamusal alanda yapılan çalışmalarda nitel yöntemlerden gözlem yöntemi kullanılarak günlük yaşam ve kentsel kullanıcı üzerindeki etkisinin de değerlendirilmesi araştırmaya önemli bulgular katmaktadır. Dolayısıyla gelecek çalışmalarda gözlem yöntemi ile de veri toplanıp değerlendirme yapılmalıdır. Kamusal sanat ve murallar üzerine daha çok araştırma yapılmalı ve farklı bulgular ile bu alandaki çalışmalara daha fazla katkı sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Adami, E., Al Zidjaly, N., Canale, G., Djonov, E., Ghiasian, M. S., Gualberto, C.,... Wildfeuer, J. (2020). PanMeMic manifesto: Making meaning in the Covid-19 pandemic and the future of social interaction. Working Papers in Urban Language and Literacies no 273, 273.
- Baca, J. F. (1995). Whose monument where? Public art in a many-cultured society. Mapping the terrain: New genre public art, 131-138.
- Çil, H. (2010). Kamusal alanda heykelin çevreyle ilişkisi ve İzmir (Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Erdönmez, E. ve Çelik, F. (2016). Kentsel Mekânda Kamusal Alan İlişkileri, TÜBA KED 14/2016, 145-163.
- Gharehgheshlaghi, Z. (2019). Public art in public space: Tracking graffiti and Mural art practices in contemporary Tehran, THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES OF MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY.
- Greaney, M. E. (2002). The Power of the Urban Canvas: Paint, Politics, and Mural Art Policy. New England Journal of Public Policy, 18(1), 6.
- Habermas, J. (1998). Modernidad versus postmodernidad. In Modernidad y postmodernidad. (pp. 87-102). Alianza.
- Hein, H. (1996). What is public art?: Time, place, and meaning. The Journal of Aesthetics and Art Criticism, 54(1), 1-7.

- Kwon, M. (2001). Public art and urban identities. European Institute for Progressive Cultural Policies.
- Kwon, M. (2004). From Site to Community in the New Genre Public Art: The case of. Culture in Action," One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity içinde. Cambridge, Massachusetts and London, UK: The MIT Press.
- Remesar, A. (Ed.). (1997). Urban regeneration: A challenge for public art (Vol. 6). Edicions Universitat Barcelona.
- Setiawan, T. (2010). Role of public art in urban environment: A case study of mural art in Yogyakarta city (Doctoral dissertation, Universitas Gadjah Mada).
- Şişman, E. E., ve Gültürk, P. (2016). Kent Mobilyalarının Kent Estetiğine Katkısı. *Imuco* 2016, 369-377
- Tanju, B. (2007). Kamusal Alan/Kamusal Mekân, *Arrademento Mimarlık*, 2, 49-51.
- Yücel, G. F. (2006). Kamusal Açık Mekânlarda Donatı Elemanlarının Kullanımı. *Ege Mimarlık* 4, 26-29.
- Zebracki, M.M. (2012). Public artopia: Art in public space in question. Pallas Publications/Amsterdam University Press.

Kitap

- Isaac, S., ve Michael, W. B. (1995). Handbook in research and evaluation: A collection of principles, methods, and strategies useful in the planning, design, and evaluation of studies in education and the behavioral sciences. Edits publishers.

Web sayfası

- URL-1, (2021). <https://www.downtownfresno.org/art/patterson-building> (accessed in: 11.03.2021).
- URL-2, (2021). <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/izmirdeki-iki-sokak-resmi-street-art-citiesin-seckisine-girdi-1714197> (accessed in: 11.03.2021).
- URL-3, (2020). <https://muralizmir.izmir.bel.tr/?p=1494> (accessed in: 15.12.2020).
- URL-4, (2021). <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/kilicdaroglu-korona-kahramanlariyla-bulustu/44761/156> (accessed in: 15.03.2021).

Extended Abstract

The public space, which has become a place to be avoided during the pandemic process we are going through, offers an important opportunity for the unifying power of art to become the focus of people again. In this context, the power of monumental wall paintings, which is now accepted as a global art movement as a part of urban art or street art "increasing public awareness" has also attracted the attention of city administrations and they have started to choose places in cities increasingly. Murals, which mean wall paintings, bring art to thousands of people, many of whom live in disadvantaged neighborhoods, as part of the urban landscape and offer the opportunity to renew hope. The experience of Izmir, the third largest city of Turkey, has also been in this direction. This study, based on the Corona Heroes Mural Competition organized by the Izmir Metropolitan Municipality, reveals that public art has multidimensional effects in the urban environment and aims to show the perceived benefits of murals in physical, social or cultural areas, and that public art is very important in ensuring the livability and sustainability of the city.

In the research, data was collected with the questionnaire method and the survey was applied to 25 participants who accepted to participate in the study, aged 18 and over living in Izmir. The questionnaire consists of four open-ended and ten closed-ended 14 questions. Seven of the closed-ended evaluation questions were arranged on a 5-point Likert scale and three of them were multiple-choice. As a result of the research, while evaluating the effect of murals on urban life, the participants were asked about their views on the Corona Heroes Mural Competition, which brings up the awareness-raising role of public art. The survey study

provides data for future studies on murals and prepares a base for post-use evaluation of the mural applied as a result of the competition. Artist Aksel Mengü won the contest announced on September 9, 2020, and the mural work, which includes 3 figures and the names of 380 healthcare professionals who lost their lives due to the Covid virus, was completed in March 2021.

In the research, murals as public art are found beautiful and aesthetic in İzmir. The applied mural is considered as interesting and attractive and ensures that the people are in contact with the art. Therefore, the use of murals in the evaluation of the lost places in the city is considered to be positive. While the result of the research draws attention to the functional and artistic aspects of murals in the context of the urban environment, the Corona Heroes Mural Competition, which is the subject of this study, reveals the aspect of murals to renew hope and become the memory of the community. The competition is valued in terms of improving people's morale, contributing to the motivation of healthcare professionals and raising awareness. As public art, murals are important to draw attention to the important events of that period, to become permanent and to be remembered in future periods and to reflect the common feelings of the people. The transfer of what is experienced and felt in this difficult period of the society through art is valuable in terms of making people feel good, creating the memory of the city, strengthening public awareness and community ties. An artistic work for those who fight heroically against the corona epidemic, which is the common problem of the whole world, is found to be meaningful and seems to renew hope in Izmir.